

Politikpapir om køn og ligestilling på de lange videregående uddannelser

Hvad betyder ligestilling

Ligestilling mellem kønnene betyder, at mænd og kvinder skal have de samme muligheder, rettigheder og pligter på de lange videregående uddannelser. Dette indebærer lige muligheder for indflydelse og magt, samt lige muligheder for uddannelse, karriere og arbejde.

Baggrund og problemstillinger

Det kønnede uddannelsesvalg:

På mere end 50 universitetsstudier er det ene køn kun repræsenteret med 15 % eller derunder. Dette har en særdeles negativ effekt på studiemiljøet. Det kan gøre det vanskeligt for det underrepræsenterede køn at blive ordentligt integreret, både socialt og fagligt. Det kan gøre studiemiljøet mindre dynamisk, fordi manglende input fra det ene køn kan gøre diskussioner og problemløsning mere ensidig og der er mindre grobund for nye vinkler og perspektiver, hvilket kan have en negativ effekt på kreativiteten og innovationen. På de uddannelser, hvor det ene køn er stærkt underrepræsenteret, er det oftest, fordi det underrepræsenterede køn slet ikke søger ind på studiet. Det tyder på, at problemet oftere er relateret til unges information og fordomme om uddannelsen. Selv om mange uddannelsesinstitutioner udmærket er klar over problematikken, er der fortsat en mangel på konkrete tiltag, der kan gøre noget ved det. På nogle uddannelser har man øget kvote 2 for at øge optaget af mænd, men der er ikke set tilsvarende initiativer for at øge andelen af kvinder på fag, hvor de er underrepræsenterede.

Under uddannelsen:

På en række uddannelser ses det, at de studerende gennem studietiden foretager specialiseringer og karriereveje der er kønsstereotype. Et kendt eksempel er medicinstuderende, hvor der inden studiestart ikke ses forskel på specialeønsker, men ved uddannelsens afslutning vælger kvinderne i højere grad psykiatri, pædiatri mm., mens mændene i højere grad vælger kirurgi og anæstesi. Et andet eksempel er det fokus der bliver lagt på at kvinder ikke trives i forskningsverdenen. I de fleste uddannelser er der en række iboende fordomme om hvilken uddannelsesretning kønnene kan og bør vælge af hensyn til fx karriere og familielivsbalance, psyke og fysik med mere. Derfor bør undervisning der stereotypiserer kønnenes muligheder undgås.

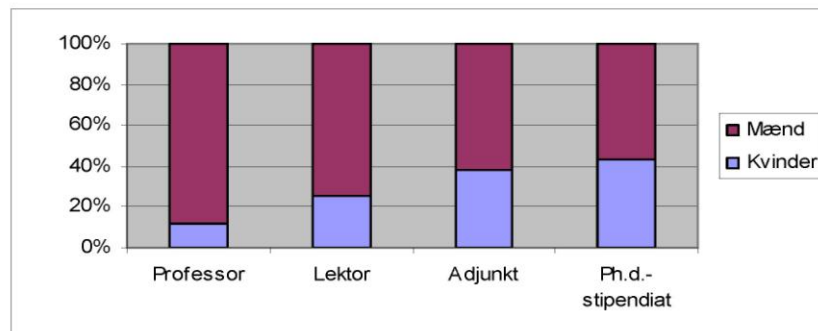
En anden væsentlig faktor der gør sig gældende under uddannelsen er studiemiljøet på de enkelte uddannelser. Studiemiljøet er helt centralt for hvordan den enkelte studerende har mulighed for at gennemføre en lang videregående uddannelse. Diskrimination på baggrund af køn eller seksualitet, fx i form af sexchikane, er med til at skabe et dårligt studiemiljø som i sidste ende går ud over den faglige kvalitet af uddannelsen. Der eksisterer i dag meget lidt viden om diskrimination på baggrund af køn og seksualitet blandt de studerende og ansatte på de danske uddannelsesinstitutioner.

Overgangen fra studerende til ansat:

Til trods for at ligestilling mellem kønnene har været på dagsordenen i Danmark halter ligestillingen mellem kønnene fortsat bagefter på de danske universiteter. Mens mere end halvdelen af de studerende på de danske universiteter er kvinder, udgør kvinderne kun 15 % af professorerne.

Jo længere op man kommer i det akademiske hierarki, jo større er den ulige kønsfordeling. I over ti år har der været et flertal af kvindelige studerende på de danske universiteter og alligevel er der et markant overtal af mandlige forskere som underviser de studerende. Tilsvarende udgør kvinder en meget lille del af ledelsene på de danske universiteter, og ulige kønsfordeling af magten er problematisk. Med den nuværende udvikling i kønsfordelingen, vil der gå alt for mange år før vi har ligestilling.

Kønsfordelingen på de danske universiteter 31.12.2005

Kilde: Kamma Langberg, *Ligestilling i forskningsverdenen – Hvad siger forskningen*, 2005.

Danmark er milevidt fra de andre europæiske lande hvad angår ligestilling. Danmark ligger under EU-gennemsnittet for andelen af kvindelige ansatte forskere, samtidig med at kvinder har et lidt højere uddannelsesniveau end gennemsnittet¹. I Norge og Sverige, lande vi oftest sammenligner os med, eksisterer der en aktiv ligebehandlingslovgivning som sikrer studerende mod diskrimination på baggrund af køn og seksualitet. En aktiv prioritering af ligestilling har også vist sig at virke, med en mindre ulige kønsfordeling som resultat. I Danmark er det den enkelte uddannelsesinstitution som afgør hvorvidt ligestilling skal være et prioriteret område.

Hvorfor er ligestilling mellem kønnene vigtigt?

DSF mener at ligestilling mellem kønnene bør være et politisk indsatsområde af følgende årsager:

- Alle studerende bør have lige muligheder for at gennemføre en lang videregående uddannelse, uanset køn, etnicitet, seksualitet eller social baggrund.
- Hvis alle studerende har lige muligheder for at udfolde sig akademisk, vil kvaliteten af undervisning og forskning stige.
- Sammensætningen af studerende og personale bør i bedst muligt omfang bør afspejle samfundets. Det er universitets opgave aktivt at arbejde for at fjerne barrierer for ligestillingen, samt at sikre den sociale mobilitet.

Hvordan skal der handles?

DSF mener at det er universitetets opgave at sikre ligestilling mellem kønnene. Det betyder at alle danske universiteter skal have en aktiv ligestillingspolitik, som ledsages af konkrete

¹ Jytte Nielsen, *Temperaturen på EU's ligestilling*, Webmagasinet FORUM, 26/6 2007

handlingsplaner for hvordan universitetet aktivt vil modvirke diskrimination på baggrund af køn og seksualitet. Der findes i dag meget lidt viden om diskrimination på baggrund af køn og seksualitet på de danske universiteter. DSF mener at alle studerende bør respekteres og anerkendes uanset køn eller seksualitet.

Det er universitetets opgave at forhindre og forbygge diskrimination af studerende. Derfor skal alle institutioner undersøge hvorvidt der finder diskrimination sted og udarbejde aktive handlingsplaner for forebyggelse af diskrimination.

Studerende med børn har ikke de samme muligheder som andre studerende. Det er ofte kvinder der får børn under studiet, og de skal ikke stilles ringere end andre studerende. Derfor skal forholdene for studerende på barsel forbedres og muligheden for at studere med børn skal ligeledes forbedres. Både for at studerende ikke dropper ud når de får børn og for at sikre at man har mulighed for videre uddannelse også når de har etableret familie. Et middel hertil kan være at etablere der vender tilbage til studierne, og studerende med børn, får en SU, der som minimum svarer til dagpenge. SU-rammen udvides samtidig så pengene ikke tages fra andre SU-modtagere.

Det underrepræsenterede køn skal stifte bekendtskab med forskere og undervisere af samme køn og derfor ser DSF gerne at der indføres mentorordninger for det underrepræsenterede køn på uddannelsesinstitutioner hvor det ene køn udgør 15 % eller mindre af den samlede studentermasse. Derudover bør alle studerende stifte bekendtskab med forskere og undervisere af begge køn under uddannelsen.

Ligestilling handler ikke kun om de studerendes muligheder på universiteterne, men også om deres muligheder i det studenterpolitiske miljø vi selv er en del af og derfor tilstræber DSF såvel som medlemsorganisationerne også ligestilling i indstilling af repræsentanter til råd og nævn og ved indstilling af kandidater til bestyrelser mm.